

Status over *Gyrodactylus salaris* i norske vassdrag 1.6.2008

Fritt fram for frisk fisk

Slik hindrer du spredning av *Gyrodactylus salaris*

Har du spørsmål om «Gyro» og smittespredning ta kontakt med Mattilsynet på telefon 06040

www.mattilsynet.no

Hva er Gyrodactylus salaris?

G. salaris er et bittelite dyr på under en halv millimeters størrelse. Med sine små klør setter den seg fast og spiser av laksungenes hud. *G. salaris* har stor formeringsevne og det kan bli opp til 10 000 stk av dem på en laksunge før denne dør. Parasitten kalles ofte for laksedreperen eller bare «Gyro».

Hvorfor angår dette meg?

Effekten av denne sykdommen er så alvorlig for laksen at den kan forsvinne helt fra de infiserte elvene. Hvis vi ikke gjør noe, kan fiske etter villaks i Norge bli historie. Derfor er det meget viktig at alle som ferdes ved elver og ferskvann vet hvordan de skal forholde seg. Vi må alle gjøre vårt for at parasitten ikke sprer seg til flere elver.

Hvor kommer *G. salaris* fra?

G. salaris har trolig forekommet lenge i baltiske elver i Finland og Russland, muligens også i Øst-Sverige. Det ser ut som den baltiske laksen tåler parasitten bedre enn vår. I Norge ble parasitten påvist første gang i 1975 etter import av settefisk fra Sverige. Dette understreker hvor nøye vi må være ved flytting og utsett av fisk.

Kan laksen utvikle motstandsdyktighet?

Den norske laksen har svært liten motstandsdyktighet mot parasitten. Det er usikkert hvor lang tid det vil ta å utvikle en motstandsdyktighet som er så god at parasitten ikke truer vår laksebestand. Erfaring fra norske vassdrag med «Gyro»-infeksjon, er at parasitten fører til bortimot total utryddelse av laksen.

Hvordan sprer parasitten seg?

Parasitten kan spres med fisk, garn, utstyr og vann fra smittede vassdrag og anlegg. De fleste spredningene av parasitten til nye områder i Norge har kommet som følge av flytting og utsetting av smittet fisk, men den kan også spres med utstyr som brukes i flere vassdrag. *G. salaris* er i stand til å overleve i flere dager i fuktige omgivelser, f.eks. i plastikkposer, på død fisk, på annen emballasje og utstyr som vadere, garn, snører og håv. Det er ikke bare fiskeutstyr som kan føre med seg smitte, men alt vi bruker i og ved ferskvann: Gummibåter, madrasser, kanoer og kajaker. *G. salaris* er ikke så vanskelige å ta knekken på - bare man følger riktig prosedyre.

Dette må du ikke gjøre:

- Flytte eller sette ut fisk i naturen uten tillatelse fra fylkesmann.
- Vaske eller sløye fisk på andre steder enn der du fanget den.
- Flytte utstyr fra et vassdrag til et annet uten å tørke eller desinfisere det.
- Slå ut vann i et annet vassdrag enn der det er hentet.

Pass på dette før du flytter utstyr mellom vassdrag:

Besøk en desinfeksjonsstasjon og få utstyret desinfisert, eller

Desinfiser selv med Virkon-S (kjøpes på Felleskjøpet) eller et annet desinfeksjonsmiddel. Virkon-S løses opp i vann til 1% løsning, påføres utstyret og skylles av etter omtrent 15 minutter. Virkon-S skader erfaringsmessig ikke utstyret. Følg instruksjonene på pakken eller kontakt Mattilsynet for mer informasjon, eller

Sørg for at alt utstyret er helt tørt før det flyttes til neste vassdrag. Dette gjelder fiskeutstyr, håver, båter, støvler og annet utstyr som har vært i kontakt med vann, eller

Dyppfrys alt utstyret i minst en dag.

Du som har fisket i eller padlet i utenlandske eller smittede norske vassdrag, SKAL sørge for at utstyret er rent og desinfisert før det brukes igjen.

HUSK: All transport av vann og fisk mellom vassdrag fører til risiko for smitte.

Ikke vask og sløy fisk andre steder enn der du fanget den.

Ikke slå ut vann i et annet vassdrag enn der det er hentet.